

ÉLETKÖZELBEN

Tar Sándor: A 6714-es személy

A Magvető Könyvkiadó "Új termés" c. sorozatában az irodalmi közéletben már jelenlévő írók első kötetét jelenteti meg. Ebből következik, hogy e művek színvonala igen ingadozó; a zsenge próbálkozásoktól a jelentős írók avató teljesítményekig terjed.

Tar Sándor A 6714-es személy c. novellás-kötete ez utóbbi kategóriába tartozik.

Sükösd Mihály emlékezetes tavalyi - az Élet- és Irodalomban megjelent - vitaindítójában a szociográfikus látásmódot, s a valóság feltérképezését hiányolta a fiatal írók munkáiból.

Nos, ime itt egy író, aki azokról szól, akik Czákó Gábor-i kifejezéssel élve "beintegrálódtak az uralkodó osztályba", vagyis munkások.

A fiatalság problematikájának elemzése jelen témánktól eltávolítana, így erre nem térünk ki, annál is könnyebb szívvel tesszük ezt, mert Tar Sándor már a legszebb férfikorban lévő ember, s írásai sem mutatnak "szinvonalbeli" fiatalságot./

Kötetét olvasva beláthatunk az ábrázolt társadalmi réteg hétköznapijaiba, nehéz és piszkos munkájuk mögül elővillannak érzelmeik, vágyaik, gondolataik, mindennapi életük mikrotörténései. Megismerkedhetünk a hirhedt "fekete vonat" utasaival, az éjszakai műszak és a munkásszállások létnyomorító légkörével, a tanyasi világban kialakuló rideg emberi viszonyok /a magyar irodalomból már ismerős/ képével.

Sorsok vonulnak el szemünk előtt erős színekkel festett társadalmi feltételektől determináltan, s valós egyéni indítékoktól motiváltan. Az írásokat külön nem boncolgatjuk, egységes szemléletről tanuskodnak. /Csak azt nem értjük, hogy az egyik legerősebb Tar-írás, az "Egy rendes nap" miért nem került a kötetbe./

Ami még megragad bennünket; a hitel s együttérzés, amin nem kell csodálkoznunk, az alkotó maga is munkás. E hitelességből ered írásainak szociográfikus jellege. Prózai pályafutását is egy díjnyertes szociográfiaiával indította, s e könyvecske címadó novellája szerepel a Folyama-

tos jelen c. szociográfiai antológiában is.

Az írásokban ábrázolt sajátos világ jegyeit a stilus is magán viseli a köznapi kifejezések, beszédmód közvetítésével. Néhol mintha csábítaná a tulzott naturalizmus, s ezt az esztétikum sinyli meg. Ha tanácsot adhatnánk az írónak, egy hrabalibb realizmust ajánlhatnánk a teljesebb világlátás érdekében, bár lehet, hogy ez a hitelesség rovására menne. No, de Tar Sándor várhatóan tanácsaink nélkül is további jó művekkel jelentkezik majd; erre a feltételezésre első kötete jogosít fel minket. Különösen fontos nekünk, leendő "dr"-eknek ilyen könyvek olvasása, hiszem az iskolapadból kikerülve, nem valószínű, hogy e társadalmi rétegről "életközeli" élményeink lesznek. Nem kevesen közülünk a társadalmi hierarchia magasabb pozíciójába kerülnek, s hajlamosak lesznek a világot saját világukkal azonosítani.

".... de vajon ismerjük-e azokat a munkásokat, akik három műszakban dolgoznak, távol a családjuktól, akik olcsó borral vigasztalják magukat, elvégzik a városokban a piszkos munkát, de az "ünnepekre" már nem kellene?" - kérdezi az író.

Ahhoz, hogy e kérdésre majd pozitív választ adhassunk, s hogy ne fifikus jogászokként vagy zordon bürokratákként ítéltesünk meg, talán egy kicsit ez a könyv is segíthet.

KÖKÉNY JÁNOS